

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/998
Toplantı Tarihi/Sayısı : 4.10.2022/18
Karar Numarası : 2022/702
Başvuran : U.D.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Silivri 6 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın beynine giden damarların tıkalı olduğu, felç geçirdiği sadece bir kez hastaneye gidebildiği, sonrasında hiçbir tetkikinin yapılmadığı, ilaçlarının düzenli verilmediği ve hakkında ceza erteleme raporu olduğu halde bulunduğu cezaevine haksız bir şekilde geri gönderildiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda başvuran özetle;

a. 2019 yılında felç geçirdiğini, bulunduğu ceza infaz kurumunun kampüs hastanesi tarafından hakkında “ ceza erteleme raporu” yazılarak kendisinin adli tıp kurumuna sevkini sağlandığını,

b. Adli Tıp Kurumunda yapılan tetkiklerin ardından ceza erteleme raporunun reddedildiğini ve bulunduğu cezaevine geri gönderildiğini,

c. Beynine giden damarların halen tıkalı olduğunu ve her an yeni bir felç yaşayabileceğinden endişe ettiğini ancak cezaevinde sağlık hakkından faydalanabilme olanağının sınırlı olduğunu,

d. Ekim 2019 tarihinde geçirmiş olduğu felcin ardından yalnızca bir defa (Kasım 2019) hastaneye gidebildiğini ancak sonrasında hiçbir tetkikinin yapılmadığını ve ilaçlarının tarafına teslim edilmediğini, pandemi nedeniyle kısıtlı koşulların daha da sınırlandırıldığını ve tedavi imkanlarında faydalanamadığını, kendisine sağlık hakkı çerçevesinde yardım edilmesini talep etmektedir.

3. Silivri 6 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 22.11.2021 tarihli ve ... sayılı yazılı görüşte özetle;

a. Hükümlünün sağlık dosyasının tetkik edildiği; 18.12.2017 tarihinde kuruma kabul edildiği, yapılan ilk muayenesinde kuruma herhangi bir kronik rahatsızlığı olduğu ve düzenli kullandığı ilacının olduğu hususunda beyan vermediği, hakkında bu şekilde muayene formu tanzim edildiği, 25.12.2017 tarihinde Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Psikiyatri Kliniğine sevk edildiği, yapılan muayenede ilaç reçete edilerek üç ay sonra kontrol önerildiği, 14.12.2018 tarihinde Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Ortopedi Kliniğine, oradan da Bakırköy Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ortopedi Kliniğine sevk edildiği,

b. 08.09.2019 tarihinde hükümlünün rahatsızlığını bildirmesi üzerine Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Devlet Hastanesi Acil Bölümüne sevk edildiği, hükümlünün Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Hastanesi tarafından bulantı, baş dönmesi ve kusma tanısı ile Beyin BT çekimi için 112 Acil servis ile Silivri Devlet

Hastanesine sevk edildiği, Silivri Devlet Hastanesi Nöroloji Kliniği hekimince hükümlünün muayenesinin yapıldığı ve yapılan muayenede 'bir hafta kadar yatarak izlenecek' şeklinde görüş bildirdiği,

c. 11.09.2019 tarihinde hükümlü hakkında Silivri Devlet Hastanesi Sağlık Kurulu Raporu tanzim edildiği, ilgili raporda “Akut Sağ Serebellar İnfarkt + Kranial MR da Serebellumda Geniş İskemi Tanıları" mevcut olup hastanın tetkik ve tedavisinin devam ettiğinin bildirildiği, yoğun bakımdan çıkması durumunda yaşamını idame ettirebilmesinin uygun ve mümkün olmadığı, bu sebeple hastanede yatması kararının alındığı, bu hususla ilgili durum bildirir raporunun dosyaya eklendiği,

d. 17.09.2019 tarihinde hükümlünün yoğun bakım tedavisinin tamamlandığı, 10.10.2019 tarihinde ise epikriz raporu ile taburcu edilerek kuruma iadesinin yapıldığı,

e. Silivri Ceza İnfaz Kurumları Devlet Hastanesinin 01.10.2019 tarihli ve 10483 sayılı Sağlık Kurulu Raporunda hükümlünün; “... R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevkine uygun olduğuna ve ceza tehiri ile ilgili karar verilmesi için Adli Tıp Kurumuna sevkine” karar verildiği, tanzim olunan sağlık kurulu raporuna istinaden adı geçen hükümlünün 11.10.2019 tarihinde ... R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevk edildiği, ... R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunca U.D.'nin tedavisinin bitmesi nedeni ile 25.10.2020 tarihinde tekrardan kurumlarına nakledildiği,

f. Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulunun 16.10.2019 tarihli ...sayılı kararı ile adı geçen ceza tehirinin uygun görülmediği ve ilgili kararın ekte sunulduğu,

g. Hükümlünün 12.11.2019 ve 13.11.2019 tarihlerinde Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Devlet Hastanesi Nöroloji Kliniğine sevkine yapıldığı, yapılan muayenenin ardından Ortopedi Kliniğine ve Psikiyatri Kliniğine sevkine önerildiği, devamında 27.11.2019 tarihinde Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Psikiyatri Kliniğine sevkine yapıldığı, yapılan muayenede ilaç reçete edildiği ve kontrol önerildiği,

h. 06.02.2020, 21.02.2020, 12.05.2020, 29.05.2020, 02.06.2020, 13.07.2020, 11.08.2020 07.09.2020, 09.12.2020, 10.12.2020, 30.03.2021, 08.07.2021, 20.08.2021 tarihlerinde kurum revir birimlerine çıkartılarak muayenesinin yapıldığı ve konulan tanılara ilişkin ilaçların ve sürekli kullandığı ilaçların reçete edildiği, reçete edilen ilaçların anlaşmalı eczaneden temin edilerek hükümlüye teslim edildiği,

ı. Sağlık evraklarından da anlaşılacağı üzere hükümlünün gerek kurum revir gerekse ileri tetkik ve tedavi merkezlerinde tedavilerinin ve muayenelerinin yapıldığı, reçete edilen ilaçların düzenli olarak tarafına verildiği, ceza erteleme talebiyle ilgili işlemlerin eksiksiz yerine getirildiği, 2019 yılı Kasım ayından sonra sevk işlemi yapılmadığı ve ilaçlarının verilmemesi iddialarının gerçeği yansıtmadığı, hükümlünün tedavi imkanlarından her tarihte ve her koşulda yararlandığı ve halen tedavisinin devam ettiği belirtilmiştir. Ayrıca alınan yazılı görüşte 19.11.2021 tarihli ve 21859 Adli Tıp Kurumu Başkanlığı Kararı da dosyaya sunulmuştur.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. Anayasa'nın “Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlıklı 17'nci maddesine göre: “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.”

5. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları

ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, "*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*" gerekmektedir.

7. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "İhlal kararı" başlıklı 69'uncu maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir: "*İnceleme ve araştırma sonucunda başvurunun yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde ihlal kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda; başvuranın iddiaları, Silivri 6 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünün yanıtı ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Cezaevlerinde kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahkûmlar için bir cezaevindeki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Cezaevlerindeki yaşam, mahkûmlara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahkûmlar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (*Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT) Standartları, 2002*).

11. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşme'nin 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi, benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörmemiştir (*AIHM, Selmouni/Fransa [BD], B.No: 25803/94, 28.07.1999, para.95; Assenov ve diğerleri/Bulgaristan, B.No: 24760/94, 28.10.1998, para.93.*).

12. Başvuran beynine giden damarların tıkalı olduğunu, felç geçirdiği için sadece bir kez hastaneye gidebildiğini, sonrasında hiçbir tetkikinin yapılmadığını, ilaçlarının düzenli verilmediğini ve hakkında ceza erteleme raporu olduğu halde bulunduğu cezaevine haksız bir şekilde geri gönderildiğini ileri sürmektedir.

13. Muhatap Kurum ise; 11.09.2019 tarihinde hükümlü hakkında Silivri Devlet Hastanesi Sağlık Kurulu Raporu tanzim edildiğini, ilgili raporda "Akut Sağ Serebellar İnfarkt + Kranial MR da Serebellumda Geniş İskemi Tanıları" mevcut olup hastanın tetkik ve tedavisinin devam ettiğinin bildirildiğini, yoğun bakımdan çıkması yaşamını idame ettirebilmesinin uygun ve mümkün olmadığını ve hastanede yatması kararının alındığını, bu hususla ilgili durum bildirir raporunun dosyaya eklendiğini ve akabinde 17.09.2019 tarihinde hükümlünün yoğun bakım tedavisinin tamamlandığını, 10.10.2019 tarihinde ise epikriz raporu ile taburcu edilerek kuruma iadesinin yapıldığını, ilgili raporun da dosyaya sunulduğunu bildirmiştir.

14. Ayrıca muhatap Kurum, hükümlünün 12.11.2019 ve 13.11.2019 tarihlerinde Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Devlet Hastanesi Nöroloji Kliniğine sevkinin yapıldığını, yapılan muayenenin ardından Ortopedi Kliniğine ve Psikiyatri Kliniğine sevkinin önerildiğini, devamında 27.11.2019 tarihinde Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Psikiyatri Kliniğine sevkinin yapıldığını, yapılan muayenede ilaç reçete edildiğini ve kontrol

önerildiğini beyan etmiştir. Ek olarak; başvuranın, 06.02.2020, 21.02.2020, 12.05.2020, 29.05.2020, 02.06.2020, 13.07.2020, 11.08.2020 07.09.2020, 09.12.2020, 10.12.2020, 30.03.2021, 08.07.2021, 20.08.2021 tarihlerinde kurum revir birimlerine çıkartılarak muayenesinin yapıldığını ve konulan tanılara ilişkin ilaçlar ile sürekli kullandığı ilaçların reçete edildiğini, reçete edilen ilaçların anlaşmalı eczaneden temin edilerek hükümlüye teslim edildiğini belirtmiş ve buna ilişkin belgelerin dosyaya sunulduğu görülmüştür.

15. Bunların dışında muhatap Kurum, Silivri Ceza İnfaz Kurumları Devlet Hastanesinin 01.10.2019 tarih ve ... sayılı Sağlık Kurulu Raporunda hükümlünün "... R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevkine uygun olduğuna ve ceza tehiri ile ilgili karar verilmesi için Adli Tıp Kurumuna sevkine" karar verildiğini, tanzim olunan sağlık kurulu raporuna istinaden adı geçen hükümlünün 11.10.2019 tarihinde ... R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevk edildiğini, ... R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunca U. D.'nin tedavisinin bitmesi nedeni ile 25.10.2020 tarihinde tekrardan kurumlarına nakledildiğini ve Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulunun 16.10.2019 tarihli ... sayılı kararı ile adı geçen ceza tehirinin uygun görülmediğini ve ilgili kararın ekte sunulduğunu bildirmiştir.

16. CPT'ye göre mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir([CPT/Inf(93) 12], para.34.).

17. AİHM, mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir(AİHM, Wenerski – Polonya, B. No: 44369/02, K.T: 20.01.2009, para.58.). Mahkeme, tıbbi bakımın eksik veya yetersiz olduğunun belirlenmesi hususunda bilirkişi raporu gibi delillere yeteri kadar atıfta bulunulmasını aramaktadır(AİHM, Krivolapov – Ukrayna, B.No: 5406/07, K.T: 02.10.2018, para.76.).

18. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol'ün "Hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavilerinin yapılacağı hastaneler" başlıklı 34'üncü maddesinde yer alan düzenleme şu şekildedir:

"(1) Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavileri, bulunduğu yer ya da en yakın Devlet veya üniversite hastanesinin hükümlü koşullarında yapılır.

2) Bu hastanelere gönderilen hükümlü ve tutukluların başka yerlerdeki hastanelere sevki sağlık kurulu raporuyla; acil ve hayati tehlikesi bulunması hâlinde ise varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilen ve başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın sebebi, tedavinin hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleşmediği, hastaya nerede ve ne tür tedavinin uygulanması gerektiğini açıkça belirten bir raporla olur. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koşulu bulunan Devlet veya üniversite hastaneleri tercih edilir.

3) Hükümlü ve tutuklular acil haller dışında özel sağlık kuruluşlarına sevk edilmez.

4) Kampüslerde kurulan semt polikliniklerinde, kampüste bulunan ceza infaz kurumu hasta hükümlü ve tutuklularının yanında, başka ceza infaz kurumlarından gelen hasta hükümlü ve tutukluların da muayene ve tedavisi yapılabilir."

19. Somut olayda ilgili hükme uygun olarak başvuranın, gerek kurum reviri gerekse ileri tetkik ve tedavi merkezlerinde tedavilerinin ve muayenelerinin yapıldığı, reçete edilen ilaçların düzenli olarak tarafına verildiği, ceza erteleme talebiyle ilgili işlemlerinin yerine getirildiği kronolojik olarak sunulan sağlık belgeleriyle ispatlanmış olup hükümlünün tedavi imkanlarından her tarihte faydalandığı görülmüştür.

20. Sonuç olarak; muhatap Kurum, başvuranın gerektiği şekilde tıbbi bakım ve tedavi almasını sağlamıştır. Bunun yanında Adli Tıp Kurulunun 16.10.2019 tarih ve 17820 sayılı kararı dosyaya sunulmuştur. Muhatap

Kurumun ilgili mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda işlemlerini gerçekleştirdiği kanaati oluştuğundan Yönetmelik'in 69'uncu maddesi uyarınca **"ihlal olmadığı"** kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLALİ YAPILMADIĞINA,
 2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
 3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,
- 04.10.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye
(İZİNLİ)

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye